

Bijdrage namens de provincies voor het debat over financiële verhoudingen op 2 juli 2020

Provincies: zorgen over financiële effecten corona

Zorgen om financiële positie gemeenten

De gezamenlijke provincies hebben – in aanvulling op de eigenstandige brieven van de provincies en gemeenten - het Rijk ook een brief gestuurd om de zorgen te uiten over de financiële positie van de gemeenten. (Zie bijlage).

Juist nu investeren provincies in regionale economie en regionale cultuur

Provincies investeren juist nu in cultuur en regionale economie. De hoogwaardige gemeentelijke en provinciale culturele infrastructuur die in decennia is opgebouwd mag niet verloren gaan. Dat zou een maatschappelijke kapitaalvernietiging van ongekende omvang zijn. Culturele instellingen moeten door het Rijk via gemeenten en provincies volledig worden gecompenseerd. Marginale arrangementen met onduidelijke cofinancieringsafspraken werken averechts: dit geeft te lange onduidelijkheid en te lage compensatie voor instellingen en die van nature als geen vet op de botten hebben. Voor cultuur wordt door de gezamenlijke provincies 41 mln beschikbaar gesteld.

Provincies hebben de voorbij jaren miljarden gestopt in investeringsfondsen gericht op economische structuurversterking en ondersteuning van het innovatie MKB als onderdeel van de door het Rijk zonder geld gedecentraliseerde kerntaak regionale economie.

Provincies hebben die fondsen op basis van een maatschappelijk te verantwoorden risicoprofiel ingericht. Dat profiel is niet berekend op de economische effecten van corona. Banken en (institutionele) investeerders moeten nu grote risicoreserveringen treffen voor Corona effecten. Provincies moeten dat ook doen. Dit gaat ten koste van financiële slagkracht in die fondsen die nu meer dan ooit nodig zijn ter ondersteuning van de regionale economie en ondernemers. Immers provincies investeerden vóór corona al in posities waar marktpartijen niet of niet alleen willen zitten. Post-corona zal de markt meer risico-avers worden en groeit de behoefte aan risicodragende overheids(co)financiering. Compensatie van risicovoorzieningen door het rijk aan provincies is wezenlijk voor het kunnen investeren in economische structuurversterking en innovatief MKB.

Provincies geven vanuit hun kerntaak een krachtige impuls aan de economie, door innovatieve ecosystemen te versterken, het vestigingsklimaat te bevorderen en daarmee het verdienvermogen van de toekomst. Provincies versterken daarmee de werking en de impact van de Corona Overbruggingslening (COL). Bovendien zorgen ze er voor dat het Rijk kan rekenen op én met een hogere terugbetalingsregelingsratio bij de COL. De provincies hebben samen ruim € 100 miljoen euro voor directe ondersteuning aan het bedrijfsleven vrijgemaakt. Ook betalen de provincies de subsidies aan de vervoersbedrijven gewoon door alsof er geen Corona is. Provincies hebben o.a. de volgende maatregelen genomen om de effecten van de crisis voor burgers en bedrijven te verzachten:

- Versnelde betaling facturen
- Versnelde bevoorschotting subsidies

- Doorbetaling subsidie OV ondanks dat reizigers aantallen niet gehaald worden
- Inventarisatie economische impact, ook bij instellingen als de Grondbank (verminderde belangstelling voor grondtransacties)
- Samenwerking partners en initiatieven intensiveren
- Maatregelen bij deelnemingen; afwaardering van waarde van aandelen, bijstorting
- Toezicht gemeentefinanciën: advisering gemeenten over hun financiële positie
- Rente en aflossingen, huren, (erf)pachten worden opgeschort
- Investerings van enkele tientallen miljoenen via de ROM's in versterking van de regionale economische ontwikkeling

Veilige volledige beschikbaarheid van OV is wezenlijk om weer als maatschappij en economie te gaan functioneren. De afspraken zoals die voor 2020 tussen OV-bedrijven en Kabinet zijn gemaakt moeten ook voor 2021 worden gecontinueerd. Het gaat om heel grote bedragen voor veilige beschikbaarheid. Die overschrijden bij verre de financiële spankracht van steden en gemeenten.

Geen verslechtering financiële positie decentrale overheden door corona

Alle reële schade door extra kosten en gederfde inkomsten van decentrale overheden als gevolg van de Coronacrisis moeten door het Rijk gecompenseerd worden. Aan het einde crisis mogen provincies, gemeenten en waterschappen er niet op achteruitgegaan zijn. Dat betekent dat de financiële slagkracht van decentrale overheden op peil gehouden moet worden door compensatie van reële extra kosten, inkomstendervingen en waardeverminderingen/risicoreserveringen. Voor gemeenten betekent dit vooral naast reële compensatie van corona-schade, het door het Rijk voorzien in een oplossing voor de met te weinig geld gedecentraliseerde taken in het sociaal domein.

Compenseer gemaakte kosten van alle mede-overheden ruimhartig en gelijkwaardig

Ook provincies moeten compensatie krijgen voor de financiële schade tot 1 juni. Er zijn kosten opgetreden in het OV, verminderde inkomsten (tol), cultuur (ondersteuning aan instellingen en de viering 75 jaar vrijheid) en regionale economie. Er moet uiterlijk augustus een definitieve afrekening komen tot 1 juni. Wij vertrouwen op ruimhartige compensatie ook van de kosten die provincies gemaakt hebben. Wij geven u in overweging hier bevestiging op te vragen van de minister.

Volgende tranche noodzakelijk

De anderhalvemeter-economie zal haar tol eisen in cultuur en OV. Deze moeten wel weer open en volledige kosten maken, maar kunnen door limieten aan reizigers en bezoekers nooit de kosten dekken vanuit de tickets. Het is in van belang om als één overheid samen te werken aan de overbrugging naar de toekomst. We moeten kijken hoe wij de ontstane schade gezamenlijk kunnen oplossen en als land mogelijk sterker uit de crisis komen. Wij zien een taak voor de provincie bij onder meer de aanpak van binnensteden, het behouden en weer op peil brengen van de lokale en regionale economie, zwembaden, sportverenigingen, theaters en andere culturele instellingen. Hierbij zullen wij als overheden niet ontkomen aan soms pijnlijke keuzen.

Cinema Tiel moet de deuren sluiten omdat het door de coronamaatregelen van de overheid niet meer open kan blijven. Het is met de beperkte bezoekersaantallen die nu zijn toegestaan niet meer mogelijk de exploitatie voort te zetten van het theater, dat bijna vijftig jaar oud is. Dit is de eerste bioscoop in Nederland die het slachtoffer wordt van de coronacrisis, maar meer filmhuizen dreigen op korte termijn om te vallen. Zo staat The Movies, de oudste bioscoop van Amsterdam, op de rand van de afgrond.

We zien echter ook kansen om zaken anders, beter, duurzamer in te helpen richten. Steun van het Rijk kunnen wij daarbij goed gebruiken. Deze steun moet zich ook uitstrekken naar onder meer de beleidsterreinen cultuur, economie, recreatie & toerisme en OV. Er moet daarom een aanvullend pakket komen voor de transitiefase en de komende fase van de economische crisis. Volgende tranches zijn daarom noodzakelijk en we vragen daar ook al via voorschotten op vooruit te lopen.

Stel geen cofinancieringseisen

Cofinancieringseisen zorgen voor zand in plaats van voor olie in de machinerie die slagvaardige compensatie richting bijvoorbeeld culturele instellingen tot stand moet brengen. Bij cultuur wordt gevraagd van decentrale overheden om 50% te cofinancieren tot een maximum van € 48 miljoen. De financieel zwakste gemeenten en provincies worden hiermee extra benadeeld of kunnen eenvoudig niet bijdragen; dit benadeelt de betreffende burgers. Daarom vragen we bij de volgende tranche van investeringen ihkv corona geen cofinancieringseisen neer te leggen bij andere overheden.